

Nyhetsbrev 1/2024

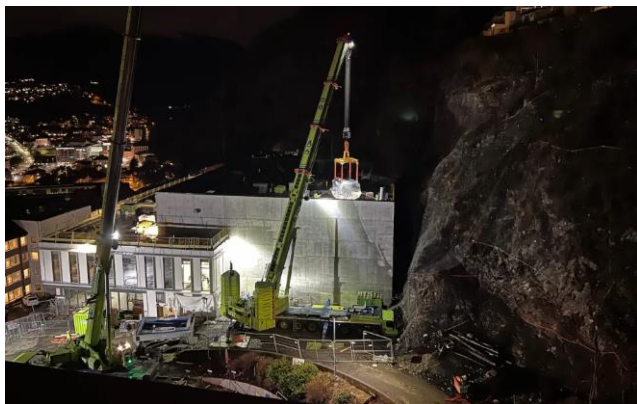
Nasjonalt virksomhetsprosjekt for flerregional behandlingstjeneste innen protonterapi

I desember 2024 behandles første pasient med protoner i Norge ved Oslo universitetssykehus (OUS). Haukeland universitetssjukehus (HUS) følger etter våren 2025. Dette nyhetsbrevet lages av det nasjonale virksomhetsprosjektet (NVP). Målet er at interessert og involvert personell i spesialisthelsetjenesten landet over skal kunne holde seg oppdatert og få viktig informasjon før og under oppstart. Nyhetsbrevet sendes ut hvert kvartal.

Syklotronen “Ulrikke” er på plass i Protonbygget

Midt på natten 27. februar ble syklotronen “Ulrikke” heist på plass i protonbygget i Haukelandsbakken. Nok en viktig milepæl på veien mot oppstart av pasientbehandlingen er passert.

Les hele saken og se film her: [Syklotronen “Ulrikke” er på plass i Protonbygget - Helse Bergen HF \(helse-bergen.no\)](#)

Landingside om innføring av proton til Norge

NVP har en egne nettside hvor du finner informasjon om hvordan innføringen av protonbehandling til Norge er [organisert](#).

Videre er det blant annet informasjon om:

- [Nasjonale kompetanseplaner og opplæring](#)
- *Forskning og kliniske studier*
- *Nytt stråleterapiregister*
- *Aktuelle nyheter*
- [Kommunikasjonsressurser](#) (fakta, presentasjoner, filmer mm).

Nettsiden blir oppdatert gjennom 2024. Her finner du også kontaktpersoner.

Besøk nettsiden på helse-bergen.no/protontilnorge

Kompetanse og opplæring

Protonbehandling skal etableres som en flerregional behandlingstjeneste, og på en måte slik at pasienter over hele landet sikres lik tilgang.

Det er derfor viktig med kompetansebygging og skolering av personalet som skal jobbe med denne behandlingen, men også hele fagmiljøet innen stråleterapi.

En bredt sammensatt gruppe av fagfolk har utarbeidet en nasjonal kompetanseplan for etablering av protonbehandling. Kompetanseplanene gjelder for onkologer, medisinske fysikere og stråleterapeuter som

1. Jobber direkte med planlegging og behandling ved sentrene på HUS og OUS
2. Skal lage sammenlignende doseplaner, dvs. i første omgang St. Olavs Hospital (SOH) i Trondheim og Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN) i Tromsø
3. Har sitt virke ved de resterende stråleterapisentrene i Norge

Det er gjennomført en rekke interne opplæringstiltak allerede, hovedsakelig i Oslo og Bergen. For å øke kunnskapen blant flere er det etablert et nasjonalt MDT-møte hvor også UNN og SOH deltar. Hver 2. uke gjennomgås behandlingsplaner gitt ved senter i utlandet.

Det er ønske og planer om å koordinere og samle opplæringstiltakene nasjonalt for å sikre at alle helseregionene får tilstrekkelig kompetanse Det er blant annet ønskelig å opprette en nasjonal kunnskapsbase. NVP følger opp dette våren 2024.

Finn kompetanseplanene og mer informasjon om en nasjonal kunnskapsbase her: helse-bergen.no/om-oss/protonsenter-i-bergen/innforing-av-protonbehandling-til-norge/kompetansebygging/

Hvem vil få protonbehandling ved oppstart i Norge?

Protonbroen der vi har sendt pasienter til behandling utenlands har vært i drift i ca 10 år. Kriteriene for pasientsleksjon ble laget i 2016. Denne gjennomgås nå for å sikre at vi har oppdaterte kriterier både basert på ny forskning og økt tilgang til behandlingen.

Med et godt halvår til oppstart er det viktig både for fagfolk og pasienter å vite hvem som vil få behandling ved oppstart. Det vil komme informasjon om oppdaterte kriterier på nettsiden.

Prosedyrer, henvisning og pasientinformasjon

7 arbeidsgrupper jobber nå med etablering av protonterapiprocedyrer. Prosedyrene utarbeides hovedsakelig ved OUS og HUS, men avstemmes også med fagmiljøene ved UNN og SOH

1. Fiksering - Overordnet oversikt for protonfiksering, prio på hode
2. Retningslinje for protonplanlegging tumor cerebri
3. Protodoseplanlegging for sarkom
4. Gjennomføring av behandling med protoner
5. Retningslinje for protonplanlegging ved ØNH-kreft
6. Overordnet retningslinje for barn
7. Avbildning før planlegging? (CT, MR)

Gruppene skal levere sine sluttrapporter i slutten av april.

Det er også laget en felles nasjonal mal for **henvisning** for protonpasienter. Videre jobbes det med felles **pasientinformasjon** som kan lastes ned ved fra basen med pasientinformasjon i felles nettløsning for spesialisthelsetjenesten (FNSP).

Begge deler vil gjøres tilgjengelig på helse-bergen.no/protontilnorge

Finansiering

Det arbeides med å få landet en finansieringsmodell for protonbehandling. Det er de regionale helseforetakene som har ansvar for at finansieringsordningen er på plass til oppstart. RHF'ene har blant annet sendt innspill til statsbudsjettet for 2025. Regionene foreslår en rammefinansiering av behandlingene de første årene. Det er blant annet viktig å sikre at alle helseregioner har tilstrekkelig økonomi til at protonbehandling blir et likeverdig tilbud til kreftpasienter fra hele landet.

Visste du?

- Pasienter fra Helse Sør-Øst og Helse Nord skal behandles ved Radiumhospitalet i Oslo (2 behandlingsrom, 1 forskningsrom)
- Pasienter fra Helse Vest og Helse Midt skal behandles ved protonbygget på Haukeland universitetssjukehus (1 behandlingsrom, 1 forskningsrom).
- Med de tre behandlingsrommene vil det være kapasitet til å behandle 750-900 pasienter i året ved 13 timers driftstid hver dag.

I den norske satsingen er det et høyt fokus på **kunnskapsutvikling**. Pasientbehandlingen skal integreres med forskning av høy kvalitet og i samarbeid med internasjonale miljøer. Om lag 75 % av pasientene skal inngå i kliniske studier. Målsetningen er å bidra til å avklare effekter av protonbehandling. Kreftforeningen gav i februar positivt svar på en søknad om 10 millioner kr for å bl.a. etablere kliniske studier og styrke norsk forskning og kompetanse om stråleterapi, spesielt behandling med protoner. I Bergen har HUS, UiB og HVL mottatt [45 millioner i forskningsmidler fra EU](#) sammen med internasjonale partnere til protonforskning.

Tidslinje for innføring og oppstart av protonbehandling

- 16. desember 2024: Oppstart pasientbehandling ved Radiumhospitalet
- Våren 2025: Oppstart pasientbehandling ved HUS

Finn mer informasjon

- Besøk protonbygget på Haukeland: [Protonbygget i Bergen - Helse Bergen HF \(helse-bergen.no\)](https://www.helse-bergen.no/protonbygget-i-bergen)
- Besøk protonbygget ved Radiumhospitalet: [Protonterapibygget - Oslo universitetssykehus HF \(oslo-universitetssykehus.no\)](https://www.oslo-universitetssykehus.no/protonterapibygget)
- Fakta om protonbehandling: [Fakta om protonbehandling - Helse Bergen HF \(helse-bergen.no\)](https://www.helse-bergen.no/fakta-om-protonbehandling)
- Flerregional behandlingstjeneste for protonterapi: [helse-bergen.no/protontilnorge](https://www.helse-bergen.no/protontilnorge)